

NOTES:

CONFERÈNCIES

Lloc: Casa de Cultura de la Caixa de Pensions
C/. À. Guimerà, 1 - MANRESA

Hora: 2/4 de 9 del vespre

Inscripcions: Secretaria d'Amics de l'Art Romànic del Bages
C/. Pujada del Castell, 30 - Tel. 873 16 06
o bé a l'inici de les conferències

Preu de les inscripcions:

1.500 ptes. socis de l'entitat i estudiants.

1.800 ptes. no socis.

- El preu de la inscripció donarà opció al lliurament d'una carpeta documental i també d'una medalla commemorativa, el darrer dia del curset.
- La reserva de places per l'autocar de les excursions podrà fer-se prèvia inscripció i pagament a Viatges Melià, carrer del Born, núm. 14.
- Qualsevol variació en el Programa del Curset es comunicarà per la premsa i ràdios locals.

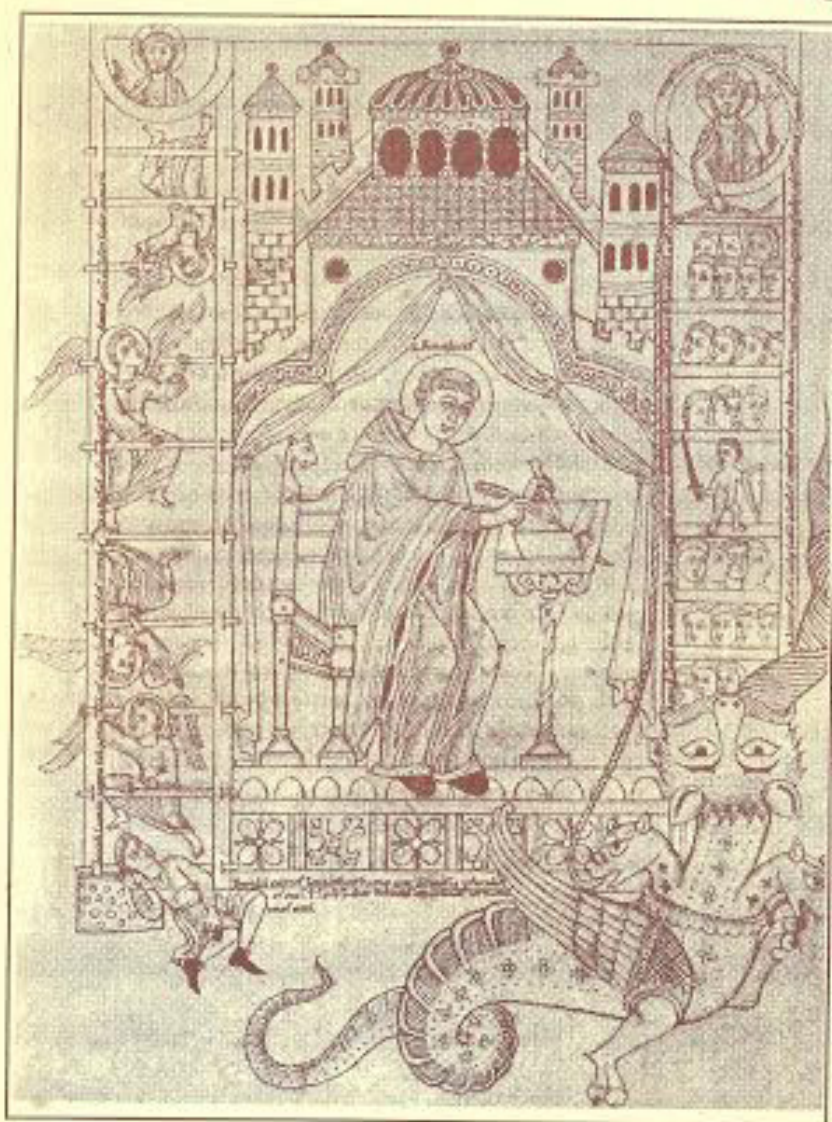
Disseny cartell: J. Soldevila

Disseny medalla: V. Orive

Hi col·laboren: AJUNTAMENT DE MANRESA
OBRA SOCIAL "LA CAIXA"

Amb el suport de: LLIBRERIA SOBRREROCA - MANRESA

EL LLIBRE A L'EDAT MITJANA

CURSET DE CULTURA MEDIEVAL

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES

MANRESA

del 18 d'octubre al 17 de novembre de 1991

PRESENTACIÓ

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES organitza com cada any en arribar la tardor, un curs de Cultura Medieval. Enguany l'hem dedicat al **LLIBRE A L'EDAT MITJANA**, la seva història, l'evolució i el prestigi que tingué en èpoques en què precisament no era gens fàcil obtenir llibres.

La història del llibre va estretament lligada a la història de la civilització de la qual en forma part. L'aspiració secular de l'home a perpetuar-se més enllà d'ell mateix per mitjà de l'escriptura ha fet que el llibre, fos del tema que fos, hagi esdevingut indispensable per a l'expressió de l'esperit humà.

Un llibre no és només un conjunt de paraules més o menys ben escrites, unes idees més o menys ben expressades, sinó que és també un objecte amb identitat pròpia que adaptant-se a formes diferents al llarg dels segles, gairebé en totes les èpoques ha estat el company inseparable de l'home.

El llibre, però, abans de ser el que nosaltres coneixem, havia tingut altres aspectes i formes. En la més remota antiguitat, quan l'home només disposava de pedres, va començar a expressar les seves idees en les parets de les coves on habitava. El primer material que va extreure i va utilitzar expressament per aquest fi, fou l'escorça d'arbre. El mot "llibre" ve del llatí "liber" que vol dir escorça secundària d'arbre. Fou en aquest material tan primari on van escriure els primers mots els nostres avantpassats. Des d'Orient, però, és d'on ens han arribat les formes més variades de suports d'escriptura. Escrivien sobre fulles de palma seca xopes d'oli, escorça de til·lè, de bedoll, sobre seda, ll, també sobre metalls: or, plata, plom, els quals es treballaven en làmines finíssimes que s'enrollaven com paper; sobre rajoles de terra cuita, sobre fusta, etc. Amb tot, el material utilitzat durant més temps, i quasi universalment, fou el paper, una planta molt abundant especialment a les riberes del Nil. S'utilitzà fins al segle III de la nostra era que és quan fou substituït pel pergami. El pergami requeria una elaboració molt acurada. S'utilitzà durant tota l'Edat Mitjana i d'aquest material en queden encara molts exemplars que avui podem admirar en museus i biblioteques com a vertaderes obres d'art.

El tema és prou suggerent com per despertar l'interès de tots vosaltres socis i amants de l'art i la cultura.

Esperem que l'organització i el programa que us presentem a continuació mereixi la vostra consideració.

Us hi esperem

Carme Torras i Bacardit
presidenta

PORTADA: Sant Benet escriu la Regla.
Dibuix a la ploma en un còdex de Zwifalten, 1138-47.
Stuttgart. Fol 415

PROGRAMA

CONFERÈNCIES

- 18 octubre** **"MANUSCRITS CATALANS DISPERSOS PEL MÓN"**
pel Dr. Anscari M. Mundó
Historiador i Paleògraf. Arxiver de l'Arxiu de la Corona d'Aragó
- 25 octubre** **EL LLIBRE ABANS DE LA IMPREMTA**
per Marc Torras i Serra
Historiador i Director adjunt de l'Arxiu Municipal de Manresa
- 8 novembre** **ASPECTES DE LA IL·LUSTRACIÓ DE MANUSCRITS EN EL ROMÀNIC**
per Anna Orriols i Alsina
Professora d'història de l'art medieval a la Universitat Autònoma de Barcelona
- 15 novembre** **LA IL·LUSTRACIÓ DEL LLIBRE CATALÀ I LA SEVA PROBLEMÀTICA ALS INICIS DEL QUATRE-CENTS**
per la Dra. Josefina Planas i Badenas
Professora d'història de l'art medieval a la Universitat Autònoma de Barcelona

EXCURSIONS

- 3 novembre** **MONESTIR DE MONTSERRAT**
Conferència sobre
ELS MONESTIRS COM A CENTRES DE CULTURA
a les dependències del monestir
a càrrec del P. Alexandre Olivari, monjo de Montserrat
- 17 novembre** **VISITA A LA BIBLIOTECA DEL CASTELL DE PERELADA**
ruta romànica pel Baix Empordà

EXPOSICIÓ

EL LLIBRE MEDIEVAL IL·LUSTRAT
del 18 d'octubre al 3 de novembre
Sala d'exposicions de "LA CAIXA"